

2016/69

ONTVANGEN 19 JAN. 2017

Croho

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten
T.a.v. De heer B. Verveld
Jodenbreestraat 3
1001 MB AMSTERDAM

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Onze referentie
1133958

Uw brief van
6 oktober 2016

Bijlagen
1

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Datum 17 JAN. 2017

Betreft Besluit inzake macrodoelmatigheid hbo Ad Theatertechniek

Geachte heer Verveld,

Met uw brief van 6 oktober 2016, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 11 oktober 2016, hebt u mij het voornemen voorgelegd om het Associate degree-programma Theatertechniek te verzorgen als bekostigd programma in de gemeente Amsterdam. De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Taal & Cultuur, en de studielast is door u bepaald op 120 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 13 december 2016, kenmerk 2016/69 positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om het Associate degree-programma Theatertechniek te verzorgen als bekostigd programma in de gemeente Amsterdam.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de voorwaarden a, b en c van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar de genoemde adviezen van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW, vervalt dit besluit indien het programma niet binnen tien maanden na dagtekening van het besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO over

onderhavig programma een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor een toets nieuwe opleiding in te dienen.

Onze referentie
1133958

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Vereniging Hogescholen, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst Uitvoering Onderwijs (Groningen).

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
dr. Jet Bussemaker
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

Felte Hofman

CDHO

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. F.A. Hofman
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Hofman,

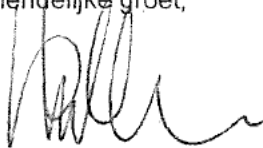
datum 13 december 2016 Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten ten behoeve van de Ad Theatertechniek te Amsterdam.

onderwerp
advies nieuw
Ad programma
voltijd
Theatertechniek
Amsterdamse Hogeschool
voor de Kunsten
Amsterdam

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
met vriendelijke groet,

ons kenmerk
2016/69

bijlagen
advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Bussemaker,

datum
13 december 2016

onderwerp
Nieuw Ad programma
Amsterdamse Hogeschool
voor de Kunsten
voltijd
Hbo, Ad
Theatertechniek
Amsterdam

ons kenmerk
2016/69

bijlagen
beoordelingskader

Op 12 oktober 2016 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten om Theatertechniek als bekostigd Ad programma in Amsterdam te verzorgen. Op 8 november 2016 heeft de commissie aanvullende informatie verzocht. Op 6 december 2016 was de aanvraag voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is deze door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten om Theatertechniek als bekostigd Ad programma in Amsterdam te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op een tweejarige voltijd Ad van 120 EC. De Ad leidt op tot specialist podiumtechniek 1^e inspicieent/toneelmeester (stagemanager). De Ad is gekoppeld aan de bacheloropleiding Theater, afstudeerrichting Techniek en Theater (hierna: OTT). De aanvraag wordt ingediend voor het Croho onderdeel Taal & Cultuur, subonderdeel opleidingen op het gebied van de kunst. De primaire doelgroep bestaat uit afgestudeerden mbo 4 Podium- en Evenemententechniek (hierna: PET). Toelating voor havisten en vwo'ers is mogelijk indien zij over dezelfde technische ervaring beschikken als de afgestudeerden van PET-opleidingen. De student wordt specialist op podiumtechnisch gebied en kan werkvoorbereidingen van voorstellingen coördineren. Het curriculum bestaat uit technische vakken, artistieke vakken en zakelijke (ondersteunende) vakken.

Aanvrager doet een beroep op de criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

pagina 2 van 6 *Beoordeling criterium a Beleidsregel*

Aanvrager is van mening dat de Ad nog niet binnen het landelijke aanbod wordt verzorgd. Omdat de Ad nieuw is, beoogt aanvrager dat een vergelijking met verwant aanbod niet mogelijk is. Bestaande Ad's in de sector Taal & Cultuur, onderdeel kunsten, zijn gericht op muziek, dans, of vormgeving. Bestaande Ad's in de sector Techniek zijn vooral gericht op bouw, onderhoud, of ontwerp. De commissie constateert dat een Ad die specifieke kennis over theatertechniek combineert met artistieke vakken en zakelijke /ondersteunende vakken, nog niet bestaat. De aanvraag voldoet aan criterium a van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager doet een beroep op een maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

De maatschappelijke behoefte wordt onderbouwd met een verwijzing naar de brief van de Minister van OCW waarin zij de uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2017-2020 schetst. Uitgangspunten van het beleid zijn: meer samenwerking tussen accommodaties en gezelschappen en instandhouding van de basisinfrastructuur. Aanvrager heeft niet aangetoond dat de voorgenomen Ad Theatertechniek specifiek aansluit op dit beleid.

Aanvrager stelt verder dat de Ad aansluit op de kuo-NEXT agenda van de Vereniging Hogescholen. De looptijd van het sectorplan Kunsten is onlangs verstreken en de Vereniging Hogescholen heeft onlangs de kuo-NEXT agenda gepubliceerd als opvolger van dit sectorplan. Er is nog geen reactie van de Minister van OCW bekend, dus de agenda kan inhoudelijk niet worden meegewogen als een door de Minister erkend sectorplan.

Aanvrager voert daarnaast aan dat de Ad aansluit op de afspraken tussen de Vereniging Hogescholen en de Minister om Ad's te starten ter bevordering van de doorstroom van mbo studenten naar het hbo. Dit mede ter verbetering van de aansluiting van deze doelgroep op de arbeidsmarkt (Brief van de Minister van OCW aan de Tweede Kamer; De Associate degree krijgt een steviger rol in het onderwijsgebouw, 5 juni 2015). De commissie constateert dat de doelstelling van aanvrager is om afgestudeerden van mbo PET-opleidingen door te laten stromen naar deze voltijd Ad, zodat zij beter gekwalificeerd zijn voor de arbeidsmarkt. De commissie is derhalve van mening dat de aanvraag aansluit bij een maatschappelijke behoefte.

Ter onderbouwing van de behoefte op de arbeidsmarkt heeft aanvrager vier adhesiebetuigingen, de CAO Nederlandse Podia en de CAO Theater 2014-2015, gegevens over de arbeidsmarktpositie van de afgestudeerden van de bachelor, een arbeidsmarktonderzoek onder 30 theatergezelschappen en 80 theaters overgelegd. Op verzoek van de commissie heeft aanvrager deze arbeidsmarktgegevens aangevuld met een beknopt rapport van het Expertisecentrum Hoger Onderwijs (EXPHO) en Tien organisatieadvies.

Uit het rapport van EXPHO en Tien Organizeadvies blijkt dat er weinig specifieke gegevens beschikbaar zijn over de arbeidsmarkt voor theatertechnici. Om die reden hebben de onderzoekers een algemeen beeld geschetst van de arbeidsmarktontwikkelingen in de topsector Creatieve Industrie, de algemene arbeidsmarktpublicatie van ROA aangehaald en een vacaturesteekproef gehouden

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

pagina 3 van 6 om een indicatie te krijgen van het aantal relevante baanopeningen voor afgestudeerden van de voorgenomen Ad Theatertechniek. Theatertechnici vallen binnen de topsector Creatieve Industrie in het onderdeel theater en podiumkunsten. Kenmerkend voor deze sector is het grote aantal zzp'ers. De omzet in de sector Creatieve Industrie als geheel is de afgelopen jaren fors gegroeid. Aanvrager heeft geen specifieke gegevens geleverd over de ontwikkelingen in de werkgelegenheid in de theaterwereld. De onderzoekers geven aan dat ROA publicaties voor wat betreft de arbeidsmarkt voor theatertechnici onvoldoende houvast bieden omdat zzp'ers niet zijn opgenomen in de publicatie. Deze bewering is onjuist, ook zelfstandigen zijn in ROA's tellingen opgenomen. Zij zijn niet apart geteld als zzp'er, maar worden meegeteld als werknemers. In ROA's publicatie 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep' is het vak theatertechniek niet te onderscheiden, noch op mbo noch op hbo niveau. ROA's Arbeidsmarkt Informatie Systeem (AIS) biedt wel gegevens op een lager aggregatieniveau. Binnen de subcategorie mbo 4 opleidingen Media en vormgeving zijn beroepen als podiumtechnicus, geluidstechnicus en beeldtechnicus opgenomen. De arbeidsmarktperspectieven voor Media en vormgeving op mbo 4 niveau zijn volgens ROA slecht.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
mbo 4 media en vormgeving	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		2400	6		1 hoog
mbo 4 media en vormgeving	verwachte vervangingsvraag tot 2020		7200	19		3 gemiddeld
mbo 4 media en vormgeving	verwachte baanopeningen tot 2020		9600	25		3,8 gemiddeld
mbo 4 media en vormgeving	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2020		22000	58		7,9 erg hoog
mbo 4 media en vormgeving	ITKP toekomstige knelpunten					
mbo 4 media en vormgeving	personeelsvoorziening in 2020	1,32				geen
mbo 4 media en vormgeving	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2020	1,32				slecht

Bron: ROA, AIS

Theatertechniek op hbo bachelorniveau valt in ROA's AIS in de subcategorie hbo kunsten. Dit is een zeer brede categorie, waar ook musici, dansers en beeldend kunstenaars in zijn opgenomen. De arbeidsmarktperspectieven voor hbo kunsten zijn volgens ROA matig.

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
hbo kunst	verwachte uitbreidingsvraag tot 2020		5000	6		1 hoog
hbo kunst	verwachte vervangingsvraag tot 2020		10800	14		2,1 gemiddeld
hbo kunst	verwachte baanopeningen tot 2020		15800	20		3,1 gemiddeld
hbo kunst	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2020		19800	25		3,8 gemiddeld
hbo kunst	ITKP toekomstige knelpunten					
hbo kunst	personeelsvoorziening in 2020	1,08				vrijwel geen
hbo kunst	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2020	1,08				matig

Bron: ROA, AIS

De vacaturesteekproef die het onderzoeksbureau heeft uitgevoerd laat zien dat er in één week 14 beschikbare vacatures voor theatertechnici waren, waarvan 7 op mbo niveau, 2 op mbo/hbo niveau en 5 zonder niveau aanduiding. Deze momentopname is onvoldoende als indicatie voor het bestaan van een arbeidsmarkt.

Tenslotte wordt in het rapport van EXPHO en Tien organisatieadvies verwezen naar de enquête onder werkgevers in de theaterbranche die bij de aanvraag was aangeleverd. Het gaat om een arbeidsmarktonderzoek onder 30

pagina 4 van 6 theatergezelschappen en 80 theaters. Bij deze enquête zijn de hoofden techniek/1^e inspiciënten en technische dienst bevroegd. Zij geven aan dat er een gat bestaat tussen afgestudeerden van de PET-opleiding op mbo 4 niveau en de bacheloropleidingen Theater met specialisatie Theater en techniek en dat er nog geen opleiding op Ad niveau is. De helft van de respondenten gaf aan een dergelijke opleiding op theatertechnisch vlak in Nederland te missen. De voorgenomen Ad Theatertechniek kan een bijdrage leveren aan het vullen van deze lacune.

Uit adhesiebetuigingen van het Grafisch Lyceum Rotterdam, de Herman Brood Academie, de Vereniging voor Podiumtechnologie en het Landelijk Netwerk Theateropleidingen blijkt dat men een kloof ziet tussen de mbo en hbo opleidingen op dit terrein, en dat die kloof ook zichtbaar is op de arbeidsmarkt. Het functieniveau specialist podiumtechniek niveau 5 is wel opgenomen in de CAO Nederlandse Podia 2014-2016 tussen niveau 4 (mbo allround podiumtechnicus) en niveau 6 (hbo bachelor eerste specialist podiumtechniek bij een groot theater). Niveau 5 wordt beschreven als specialist podiumtechniek; een functie op mbo+ niveau.

Uit een enquête onder afgestudeerden van de bacheloropleiding Theater met specialisatie Techniek en Theater over de periode 2008 tot 2013 blijkt dat van de 58 afgestudeerden slechts 3 personen geen baan hebben of werkzaam zijn buiten het werkveld op een ander niveau. Het overgrote merendeel van de afgestudeerden van de bachelor Theater met afstudeerrichting Techniek en Theater vindt dus binnen de sector een baan op niveau. 60% van hen doet dit als zzp'er. Van de afgestudeerden van een mbo PET opleiding was in 2012 bekend dat 94% van hen binnen een jaar een baan vond (Onderzoek GOC onder schoolverlaters 2012, publicatie in 'Zichtlijnen', nr. 141, maart 2012, p. 16-19).

De commissie concludeert dat weinig kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn over de arbeidsmarkt voor theatertechnici. Het algemene beeld van de arbeidsmarktperspectieven is negatief. Echter, uit de enquête onder werkgevers en het alumni onderzoek blijkt dat in het werkveld een duidelijk gat wordt ervaren tussen mbo 4 en hbo bachelorniveau en dat zowel afgestudeerden op hbo bachelorniveau als afgestudeerden op mbo 4 niveau een goede positie op de arbeidsmarkt verwerven. Op grond hiervan is de commissie van mening dat het bestaan van een zekere arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de Ad Theatertechniek aannemelijk is gemaakt.

Aangezien de aanvraag beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte en een zekere arbeidsmarktbehoefte aannemelijk is gemaakt, constateert de commissie dat de aanvraag voldoet aan criterium b van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

De aanvrager doet een beroep op de pijlers van het instellingsplan 2013-2018; Creatieve industrie in Amsterdam, De kunstenaar van morgen en Excellent opleiden. De zwaartepunten zoals vastgelegd in de Prestatieafspraken zijn Metropoolregio Amsterdam in de creatieve industrie en de bijdragen aan het sectorplan hbo Kunstonderwijs (looptijd tot september 2016). Aanvrager stelt dat de aanvraag bijdraagt aan talentvorming, verbetering en groei van de student. Dit is echter een vrij algemene maatschappelijke doelstelling die op elke opleidingsinhoud betrekking kan hebben. De aanvraag voldoet niet aan de

pagina 5 van 6 zwaartepunten die in de prestatieafspraken met de Minister zijn vastgelegd. Dit heeft als gevolg dat de aanvraag moet voldoen aan alle onderdelen van criterium c.

Vanaf 12 oktober 2016 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de AHK om de Ad Theatertechniek in Amsterdam aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. De commissie heeft geen zienswijzen ontvangen. De commissie merkt op dat aanvrager een adhesiebetuiging heeft meegezonden van het landelijk netwerk theateropleidingen. Alle hogescholen die in Nederland een bekostigde bachelor Theater aanbieden maken deel uit van dit netwerk.

Aanvrager verwacht maximaal 10 eerstejaars studenten per jaar. De commissie vindt deze inschatting realistisch.

De commissie heeft geconstateerd dat er nog geen vergelijkbare bekostigde Ad's worden verzorgd. Daarom is het ook niet mogelijk om de instroom of de landelijke spreiding van het verwante Ad aanbod in kaart te brengen. Bij criterium b is geconstateerd dat een zekere arbeidsmarktbehoefte aannemelijk is gemaakt. Aangezien er geen verwante Ad programma's zijn waarmee wordt geconcurrereerd, is de commissie van mening dat sprake is van enige ruimte op de arbeidsmarkt voor de opscholing van podiumtechnici op mbo 4 niveau.

Naar het oordeel van de commissie is de inbedding in de regionale kennisinfrastructuur verzekerd. De Ad zal worden aangeboden als onderdeel van de bachelor Theater binnen de Amsterdamse Academie voor Theater en Dans, waar alle faciliteiten aanwezig zijn. Aanvrager geeft aan dat de bacheloropleiding over een groot netwerk en (gast)docentenkorps beschikt, waar de Ad, ook voor stages en projecten gebruik van zal maken.

Alles overwegende concludeert de commissie dat de aanvraag voldoet aan criterium c van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

---

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.